

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ФІЛОСОФІЯ

спеціальність	051 Економіка	обов'язковість дисципліни	Обов'язкова
освітня програма	Економіка підприємства	факультет	менеджменту, адміністрування та права
освітній рівень	бакалавр	кафедра	ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

ВИКЛАДАЧ

Варипасв Олексій Михайлович

Науковий ступінь – кандидат філософських наук, 09.00.04 – Філософська антропологія, філософія культури
Вчене звання – доцент, доцент кафедри ЮНЕСКО та соціального захисту
Досвід роботи – більше 28 років

- Співатор 9 навчальних посібників, 6 монографій;
- Співатор 70 наукових статей та 148 тез доповідей на наукових конференціях;
- Співатор 37 навчально-методичних матеріалів;

Брав участь у виконанні як керівник та відповідальний виконавець 10 госпдоговірних тем, учасник 78 науково-практичних та науково-методичних конференцій, міжнародних та всеукраїнських.

телефон

+380972126194

електронна пошта

varypaev@ukr.net

дистанційна підтримка

Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Мета	формування у здобувачів компетентностей щодо структури філософії, динаміки науки як процес становлення нового знання; а також методологічної база та організації філософських досліджень, систематизації та оформлення результатів наукового пізнання.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, робота у групах, електронне навчання
Специфічні результати	- Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; - Здатність бути критичним і самокритичним; - Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя; - Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку; - Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні; - Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів; - Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення; - Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
Обсяг і форми контролю	4 кредити ECTS (120 годин): 30 годин лекції; 30 годин практичні заняття; поточний контроль; підсумковий контроль – іспит
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань; активність
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.	Програмні результати навчання	ПРН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. ПРН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення. ПРН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей
--------------------	---	--------------------------------------	---

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Лекція 1	Філософія, її походження, проблематика і функції.	Практичне заняття 1	Місце філософії в самопізнанні людини. Філософія і світогляд. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу. Світогляд як форма самовизначення людини. Структура світогляду. Тестування	Самостійна робота	Підготовка повідомлення щодо ролі філософії у сучасному суспільстві
Лекція 2	Філософія в системі духовної культури	Практичне заняття 2	Взаємовідношення філософії, науки та релігії. Основні функції філософії. Предмет філософії. Коло філософських роздумів: людина і світ; мислення і буття, духовне і тілесне. Структура філософського знання. Основні теми і типи філософування. Людиномірна сутність філософії. Загальноцивілізаційне і національне у філософії. Тестування		Підготовка повідомлення щодо ролі основних функцій філософії та людиновимірності філософського знання

Лекція 3	Історичні типи філософії. Філософія Стародавньої Індії та Китаю	Практичне заняття 3	Світоглядні системи давньоіндійської філософії – брахманізм, буддизм, джайнізм. Перші філософські системи (даршани) – йога, санх'я, міманса, веданта, вайшешика, н'яя, чарвака-локаята. Передфілософія. "Книга перемін". Вчення про сонову світу – дві протилежні сили ян та інь. Конфуціанство. Даосизм. Тестування	Самостійна робота	Підготовка повідомлення щодо світоглядних систем Стародавньої Індії та Китаю
Лекція 4	Антична філософія:	Практичне заняття 4	Парадигма античної філософії. Досократівська філософія. Антропологічний переворот у античній філософії класичного періоду. Софісти. Самопізнання та належне існування (Сократ). Платон та Аристотель як перші філософи-систематики. Тестування		Підготовка повідомлення щодо становлення та розвитку античної філософії
Лекція 5	Філософія Середньовіччя та Відродження	Практичне заняття 5	Теоцентризм середньовічної філософії. Формування християнської догматики. Аврелій Августин. Суперечка про універсалії. Альберт Великий і Фома Аквінський. Філософія Ренесансу. Епоха, культура, філософія. Гуманізм в Італії. Натурфілософія Ренесансу і нове природознавство. Тестування		Підготовка повідомлення щодо специфіки філософії Середньовіччя та Відродження
Лекція 6	Західноєвропейська філософія XVII-XVIII ст.	Практичне заняття 6	Філософія Нового часу Початок формування філософської думки Нового часу (Френсіс Бекон, Рене Декарт, картезіанство, П'єр Гассенді). Англійська філософія XVII ст. (Томас Гоббс, Джон Локк). Рационалізм європейської філософії XVII ст. (Бенедикт Спіноза, Лейбніц, Христіан Вольф). Французька філософія XVIII ст. Тестування		Підготовка повідомлення про розвиток західноєвропейської філософії 17-19 ст.
Лекція 7	Західноєвропейська філософія XIX-XX ст.	Практичне заняття 7	Німецька класична філософія. Філософські погляди І. Канта та Г. Гегеля. Основні принципи філософії Фейєрбаха. Філософія марксизму. Філософія у XX столітті. Головні проблеми і тенденції XX ст. Місце і роль філософії у культурі XX ст. Психоаналіз і філософія неофрейдизму. Екзистенціальна філософія. Філософська антропологія. Філософська герменевтика. Структуралізм і постструктуралізм. Аналітична філософія. "Постпозитивізм" і філософія науки (К. Поппер, Т. Кун, П. Фейєрабенд). Постмодернізм. Філософія суспільства споживання. Тестування		Підготовка повідомлення щодо специфіки західноєвропейської філософії у 19-20 ст.

Лекція 8	Історія української філософії Х-XX ст.	Практичне заняття 8	Міфологічні уявлення східних слов'ян в дохристиянський та язичеський період. "Хрещення Русі" як світоглядна революція. Філософська думка в Україні в XVI-XVIII ст. Києво-Могилянська академія – центр філософської думки в Україні у XVII-XVIII ст. Філософія Г.С. Сковороди. Світова велич Григорія. Сковороди. Т. Шевченко як мислитель. В. Вернадський про феномен життя, Всесвіт, людство і ноосферу. Соціально-філософські погляди становлення української незалежної держави (М.Грушевський, В.Винниченко). Філософське відродження в незалежній Україні. Наукові факти та постановка проблеми. Класифікація проблем. Структура, види, етапи розробки гіпотез. Тестування		Підготовка повідомлення щодо специфіки української філософії
Лекція 9	Філософське розуміння світу: буття, матерія як вихідні категорії.	Практичне заняття 9	Проблема відношення "людина – світ". Філософський сенс категорії буття. Типи онтології: ідеалізм, матеріалізм, реалізм, номіналізм, пантеїзм, дуалізм, монізм, плюралізм, догматизм, скептицизм та ін. Матерія як об'єктивна реальність і філософська категорія. Сучасні уявлення про структуру і рівні організації матерії. Єдність матерії і руху. Рух і спокій. Рух і розвиток. Тестування	Самостійна робота	Підготовка повідомлення щодо вихідних категорій філософії
Лекція 10	Свідомість. Особистісна та суспільна свідомість.	Практичне заняття 10	Суспільно-історична сутність свідомості. Свідомість і мова. Ідеальність свідомості. Свідомість і самосвідомість. Свідомість і духовність. Політична свідомість. Зростання ролі політичної самосвідомості людей в сучасних умовах. Правосвідомість. Концепції становлення правової і незалежної української держави. Моральна свідомість. Свобода совісті. Плюралізм думок, свобода дискусій як необхідна умова творчого розвитку суспільної свідомості, принципи академічної доброчесності. Тестування		Підготовка повідомлення на тему свідомості, духовності та принципів дотримання академічної доброчесності
Лекція 11	Пізнання. Наукове пізнання	Практичне заняття 11	Теорія пізнання (гносеологія) в системі філософського аналізу. Основні принципи теорії пізнання. Історичні концепції пізнання. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне, абстрактне і конкретне у пізнанні. Основні рівні та етапи (факт, думка, ідея, проблема, гіпотеза, Тестування		Підготовка повідомлення щодо методів та методики науки

			концепція, теорія) пізнання. Методи емпіричного дослідження: спостереження, експеримент, замірювання. Методи теоретичного пізнання: моделювання, формалізація, гіпотеза, теорія. Філософська методологія і її значення для розвитку науки. Поняття наукового методу. Типологія методів. Метод та методика. Загальнонаукова та частково-наукова методологія Тестування		
Лекція 12	Природа як предмет філософського осмислення. Екофілософія.	Практичне заняття 12	Філософський аспект співвідношення природи та суспільства. Природа як необхідна умова матеріального життя суспільства. Антропосфера, соціосфера, біотехносфера. Екологія як наука про навколишнє середовище, оселю, людину, її взаємодію із цим середовищем і шляхи забезпечення умов для її життя. заходів. Теорії екологічної безпеки. Тестування	Самостійна робота	Підготовка повідомлення про принципи екологічної безпеки у сучасному світі.
Лекція 13	Суспільство як об'єкт філософії. Проблема людини в філософії. Концепція потреб.	Практичне заняття 13	Специфіка предмету соціальної філософії. Взаємодія соціальної філософії із суспільствознавчими, природознавчими та гуманітарними науками. Соціальна філософія і теоретична соціологія. Природний характер соціально-суспільнісних утворень. Поняття соціальної структури суспільства. Особистість і суспільство. Соціальний інститут сім'ї. Колектив, соціальна група, нація, народ. Історичні типи і перспективи розвитку особи. Проблема життя і смерті в духовному досвіді людства. Людство у XXI столітті. Концепція потреб в філософії. Практичне втілення концепції потреб у сфері економіки. Тестування		Підготовка повідомлення про історично та економічно зумовлені потреби людини.
Лекція 14	Культура і цивілізація	Практичне заняття 14	Культура як об'єкт філософського аналізу. Система культури: принципи, елементи, структура. Людиномірна сутність культури. Політична, правова, етична, естетична, релігійна, філософська, економічна, екологічна та інші культури. Культура виробництва, управління. Динамічна та соціально-історична концепції культурного розвитку. Тестування		Підготовка повідомлення щодо людиномірної сутності культури

Лекція 15	Прогрес і глобальні проблеми сучасності. Філософія науки та техніки. Філософія економіки.	Практичне заняття 15	Поняття прогресу. Лінійна та циклічна концепції історичного часу. Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього. Соціальне прогнозування. Футурологія. Методологія наукового пізнання. Особливості наукового пізнання та його роль у сучасній техногенній цивілізації. Філософія техніки як галузь філософського знання. Етичний вимір та подальші перспективи філософії техніки у XXI сторіччі. Філософські засади економічного знання. Парадигмальне поле взаємодії філософських та економічних наук. Гуманізація економічного циклу дисциплін у вищій школі за допомогою філософського знання. Тестування		Підготовка повідомлення про взаємодію науки, техніки, та економіки
-----------	---	-------------------------	--	--	--

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література	1. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. 2. Філософія: теоретичний курс : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / за ред. Я. В.Шрамка. — Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2021. — 264 с. 3 Філософія: підручник. - Одеса: Університет Ушинського, 2021. – 350 с. 4. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана ФІЛОСОФІЯ: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с. 5. Лютий, Тарас Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). / Тарас Лютий. – К.: Темпора, 2019. – 384 с. 6. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Харків : Право, 2018. – 432 с. 7. Губерський Л. В.Філософія: історія, суспільство, освіта: підручник / Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Ільїн ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К.: Київський університет, 2011. - 575 с.	Методичне забезпечення	1. Філософія науки: навч. посібник / Л. І. Юрченко, О. М. Варипаєв. – Х. : ХДУХТ, 2018. – 205 с. 2. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Філософія» для студентів усіх спеціальностей / укладач Варипаєв О.М. Харків : РВВ ХДУХТ, 2020. 86 с. 3. Варипаєв О.М., Юрченко Л.І. Філософія: Тести та завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни для усіх спеціальностей ХДУХТ. – Харків, ХДУХТ, 2018. – 74 с. 4. Філософія науки: навч. посібник / Л. І. Юрченко, О. М. Варипаєв. – Х. : ХДУХТ, 2018. – 205 с. 5. Юрченко Л.І., Варипаєв О.М. Філософія науки. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни. Для підготовки аспірантів. – Харків, 2016. – 84с.
------------	--	---------------------------	---

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

(<https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/norm-b-pol-org-op.pdf>)

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS	40	виконання завдання під час іспиту
Поточне оцінювання	60 бальна	30	тестування
		30	презентація і захист самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у Кодексі академічної доброчесності Державного біотехнологічного університету (<https://surl.li/nwuvwx>), Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<https://surl.li/trlgvz>): виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.